

Sygn. akt III AUz 230/14

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Grubba

SA Lucyna Ramlo

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2014 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w S.

przy udziale zainteresowanej M. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek

na skutek zażalenia organu rentowego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku – VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zawartego w punkcie drugim wyroku z dnia 29 lipca 2014 r., sygn. akt VIII U 884/14

w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego

postanawia:

1. sprostować niedokładność w rubrum wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku – VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 lipca 2014 r., sygn. akt VIII U 884/14 w określeniu przedmiotu sprawy dodając po słowach „o ustalenie ubezpieczenia społecznego” słowa „i podstawę wymiaru składek”;
2. zmienić zaskarżone postanowienie i podwyższyć zasądzoną tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę do 660 (sześciuset sześćdziesięciu) złotych.

Sygn. akt III AUz 230 /14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w połączonych do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawach z odwołań Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w S., z udziałem zainteresowanej M. Ł., od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 9 maja 2014 r. (...) i z dnia 9 maja 2014 r. nr (...) oddalił odwołania (punkt 1) oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt 2). W uzasadnieniu Sąd wskazał, że przedmiot niniejszego postępowania należy zakwalifikować jako rodzajowo podobny do spraw o świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Spór w przedmiotowej sprawie dotyczy bowiem ustalenia obowiązku

podlegania ubezpieczeniom oraz ustalenia podstawy wymiaru składek i dlatego w sprawie ma zastosowanie przepis § 11 ust. 2 powoływanego rozporządzenia. Sąd uznał, że w sprawie rozpatrywanej nie mamy do czynienia z decyzjami wymiarowymi - określającymi wysokość zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, ale ustalającymi prawo, tj.: ustalającymi obowiązek ubezpieczenia oraz podstawę wymiaru składek. W niniejszym postępowaniu chodzi o formalne ustalenie obowiązku podlegania ubezpieczeniom w celu uregulowania statusu ubezpieczeniowego wnioskodawczyni, w tym o przesądzenie samej zasady podlegania ubezpieczeniu. Postępowanie to nie zmierza zatem do wyegzekwowania zaległych składek, gdzie - na marginesie - roszczenie o ich zapłatę jest przedawnione, co potwierdził sam pozwany na rozprawie. W związku z powyższym Sąd kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zgodnie z wnioskiem pozwanego obciążył wnioskodawcę MOSIR w S. jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego w wysokości 60 zł, zasądając je w stawce minimalnej.

Postanowienie zawarte w punkcie 2 powyższego wyroku zostało zaskarżone zażaleniem przez pozwanego. W zażaleniu pozwany zarzucił zastosowanie w sprawie § 11 ust. 2 zamiast zastosowania § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., późn. zm.). Wskazując na powyższe Zakład Ubezpieczeń

Społecznych wniósł o zmianę zaskarżonego punktu 2 wyroku z dnia 29.07.2014 r. w całości i zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w kwocie 600 zł, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd pierwszej instancji.

W uzasadnieniu zażalenia pozwany podniósł, że przedmiotowa sprawa nie dotyczy świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, lecz kwestii podlegania przez zainteresowaną ubezpieczeniom społecznym, a także kwestii ustalenia prawidłowej podstawy wymiaru składek z tym związanych. Wartość przedmiotu sporu określona została w odpowiedzi na odwołanie w kwocie 3762,99 zł, co stanowi sumę podstaw wymiaru składek za poszczególne miesiące wskazane w zaskarżonej decyzji. W świetle powyższego koszty zastępstwa procesowego winny zostać ustalone zgodnie z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., późn. zm.) w kwocie 600 złotych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Zgodnie z zasadą orzekania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210 i z dnia 7 kwietnia 2011 r., I UK 357/10, LEX nr 863946). Od momentu wniesienia odwołania do sądu rozpoznawana sprawa staje się sprawą cywilną (w znaczeniu formalnoprawnym), podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii spraw. Odwołanie pełni rolę pozwu, a jego zasadność ocenia się na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNAPiUS 1999 nr 16, poz. 529; z dnia 4 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824 oraz postanowienie z dnia 29 maja 2006 r., I UK 314/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 173). W myśl art. 1 k.p.c., Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych. Przepis określa "sprawę"

jako poddany rozstrzygnięciu sądu stosunek regulowany przepisami prawa materialnego (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00 (OSNC 2001 nr 2, poz. 22). Zatem w tym rozumieniu "sprawa" to przedmiot postępowania jurysdykcyjnego w sprawie cywilnej. Przedmiot ten jest konkretyzowany przez określenie stron stosunku prawnego będącego przedmiotem postępowania oraz na podstawie przedmiotu roszczenia. W związku z tym odwołanie od decyzji organu rentowego, podobnie jak pozew, wszczynają postępowanie w sprawie cywilnej. Tę zaś - w odniesieniu do konkretnych stron - identyfikują przepisy prawa materialnego.

W niniejszej sprawie przedmiotem kontroli były dwie decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G., obie z dnia 9 maja 2014 r. Pierwsza dotyczyła objęcia ubezpieczeniem społecznym: emerytalnym i rentowym M. Ł., a więc rozstrzygała o podleganiu przez nią ubezpieczeniem społecznym u płatnika składek MOSIR w S. jako osobie wykonującej umowę zlecenia, gdzie praca nie jest wykonywana w siedzibie lub miejscu prowadzenia działalności zleceniodawcy w okresie od 26 czerwca 2000 r. do 30 września 2000 r. (sygn. akt VIII U 879/14). Druga zaś decyzja ustalała płatnikowi podstawę wymiaru składek tej zainteresowanej (sygn. akt VIII U 884/14).

Chociaż druga z decyzji stanowi konsekwencję pierwszej i w obu z nich rozstrzygające znaczenie ma stwierdzenie, że M. Ł. podlegała ubezpieczeniom społecznym, to każda z nich odnosi się do odrębnej kwestii - podlegania ubezpieczeniom społecznym i podstawy wymiaru składki. W istocie zatem do wspólnego rozpoznania i wyrokowania połączone zostały dwie odrębne sprawy w rozumieniu art. 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2012 r. I UZ 54/12, OSNP 2013 nr 13-14, poz. 165).

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny na podstawie art. 350 § 3 k.p.c. sprostował oczywistą omyłkę Sądu pierwszej instancji w oznaczeniu przedmiotu sporu.

Przedstawiona wykładnia pojęcia "sprawa cywilna" stanowi również punkt odniesienia w ustaleniu wysokości kosztów zastępstwa procesowego w sprawach cywilnych, w tym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Jeśli w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu prawodawca wskazał, że wysokość stawki minimalnej zależy od wartości przedmiotu sprawy lub jej rodzaju, to w przypadku połączenia odrębnych spraw do wspólnego rozpoznania i wyrokowania, wynagrodzenie przysługuje za każdą z tych spraw (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2008 r., II CSK 267/08, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., I CZ 148/07, nie publ., z dnia 4 grudnia 2009 r., III CZ 57/09, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CZ 24/10, nie publ., z dnia 25 listopada 2011 r., V CSK 89/11, nie publ. i z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 164/11, LEX nr 1254636).

Zatem zgodnie z art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c. w każdej z połączonych spraw przysługiwał pozwanemu zwrot kosztów postępowania w wysokości określonej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm. - dalej: "rozporządzenie").

Pozwany w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji reprezentowany był przez profesjonalnego pełnomocnika - radcę prawnego, który w odpowiedzi na odwołania, w każdej z połączonych spraw, wniosł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W sprawach "o wysokość podstawy wymiaru składek" na ubezpieczenia społeczne Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że wartość przedmiotu zaskarżenia należy liczyć odrębnie względem każdego ubezpieczonego (por. wyrok z dnia 26 czerwca 2012 r., II UK 312/11, LEX nr 1235842). Obiektywne kryterium obliczenia wartości przedmiotów zaskarżenia w takich indywidualnych sprawach wyrażają kwoty niezrealizowanego obowiązku składkowego płatnika składek zobligowanego do opłacania całości należnych składek za każdego zainteresowanego od określonej podstawy wymiaru obowiązku składkowego, wynikające z nieopłacenia całości należnych składek na indywidualne ubezpieczenia społeczne.

Chociaż zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 3 in principio ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zakład ubezpieczeń społecznych winien wydać decyzje w zakresie spraw indywidualnych dotyczących, między innymi, ustalania wymiaru składek, a nie decyzje o ustaleniu wysokości podstawy wymiaru składek, od których jedynie zależy indywidualny wymiar składek, to w konsekwencji, wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie o wysokość podstawy wymiaru składek, osądzonej jako sprawa o ustalenie wymiaru składek, stanowi różnica pomiędzy wysokością składek należnych a składkami opłaconymi, która wyraża się wielkością zaległych składek, nieopłaconych w całości od ustalonej podstawy ich wymiaru przez ich płatnika w okresie objętym odwołaniami (art. 22 k.p.c., por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., II UZ 16/12, LEX nr 1222163).

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie uznał, że w sprawie za sygn. akt VIII U 884/14 wartość przedmiotu sporu została określona przez pozwanego na kwotę 3762,99 zł i nie była sprawdzona przez Sąd Okręgowy.

Mając na powyższe rozważania oraz fakt, że składki na ubezpieczenie społeczne nie są świadczeniami pieniężnymi z ubezpieczenia społecznego, lecz świadczeniami na to ubezpieczenie (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1993 r., sygn. akt II UZP 5/93, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 r., sygn. akt I UZP 1/09) uznać należy, że wynagrodzenie pełnomocnika organu rentowego za udział w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji jest uzależnione od wartości przedmiotu sporu.

W tym stanie rzeczy odwołujący się, jako strona przegrywająca, zobligowany jest do uiszczenia na rzecz organu rentowego kwotę 60 zł, tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie o ustalenie obowiązku ubezpieczenia. Sprawa o ustalenie ubezpieczenia społecznego jest bowiem zdecydowanie bliższa rodzajowo sprawie o przyznanie takich świadczeń (zgodnie z ogólną zasadą, według której wysokość stawek w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się przyjmując za podstawę stawkę o najbardziej zbliżonym rodzaju wyrażoną w § 5), wobec czego podstawę zasądzenia opłaty za czynności radcy prawnego powinny stanowić w niej minimalne stawki przewidziane w rozporządzeniu dla spraw z zakresu ubezpieczenia społecznego, a więc § 11 ust. 2 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

Natomiast tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie o wymiar składek odwołujący się, jako przegrywający sprawę, obowiązany jest do uiszczenia na rzecz organu rentowego kwotę 600 zł. Koszty te obejmują wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym, ustalone w oparciu o § 6 pkt 3 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

Zagadnienie zakresów stosowania § 6 i § 11 ust. 2 w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych było już kilkakrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego na tle innych przedmiotów sporu niedotyczących prawa do świadczeń lub ich wysokości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2009 r., I UZP 1/09 - OSNP 2011/5-6/86 i z dnia 1 czerwca 2010 r., III UZ 3/10 - OSNP 2011/21-22/283. W obu powołanych orzeczeniach Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że w sprawach o składki na ubezpieczenia społeczne nie ma zastosowania § 11 ust. 2 powoływanego wyżej rozporządzenia, odwołując się także do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 9 marca 1993 r., II UZP 5/93 (OSNCP 1993 Nr 11, poz. 194) rozpatrującej podobne zagadnienie na gruncie uprzednio obowiązującego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 4 czerwca 1992 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 48, poz. 220).

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd pierwszej instancji zaniżył należne pełnomocnikowi pozwanemu wynagrodzenia o 600 zł, zasądzając jedynie kwotę 60 zł. Z tego względu Sąd Apelacyjny zmienił w pkt 2 wyroku zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zasądził na rzecz organu rentowego od odwołującego się dodatkowo kwotę 600 zł. o czym orzekł jak w pkt 2 sentencji na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.